Aluehallitus 23.11.2026

Peruukkipalvelun palvelusetelin käyttöönottaminen 1.2.2027 alkaen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Rokkila Nina
Viitanen Piia
Jordan Maria

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. ottaa käyttöön peruukkipalvelun palvelusetelin osaksi apuvälinepalvelujen järjestämisen tuotantotapaa 1.2.2027 alkaen, ja

2. hyväksyä peruukkipalvelun palvelusetelien arvoiksi peruukkiluokittain seuraavat arvot:

Luokka 1: 250 euroa
Luokka 2: 500 euroa
Luokka 3: 1 000 euroa
Luokka 4: 1 450 euroa.

Käsittely

Päätös

Selostus

Tausta

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut ovat osa hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvia terveydenhuollon palveluja. Apuvälinepalveluihin kuuluvat asiakkaan yksilöllisen apuvälinetarpeen arviointi, soveltuvan apuvälineen valinta, sovitus ja luovutus sekä käytön ohjaus ja seuranta. Hyvinvointialue vastaa lääkinnällisen kuntoutuksen

järjestämisestä ja asiakkaan kuntoutuksen tarpeen, tavoitteiden ja sisällön arvioinnista.

Peruukki voidaan luovuttaa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä asiakkaalle, jolla lääketieteellisestä syystä tai hoidon seurauksena tilapäistä tai pysyvää laaja-alaista hiustenlähtöä. Peruukkipalvelua voidaan myöntää myös sukupuoltaan korjaavalle asiakkaalle, jolla on laaja-alaista hiustenlähtöä tai kaljuuntumista. Peruukin tarve ja asiakkaalle soveltuva peruukkiluokka arvioidaan hyvinvointialueella asiakkaan yksilöllisen tarpeen sekä valtakunnallisten lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteiden mukaisesti.

Hyvinvointialueella lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä hankittavia peruukkeja on luovutettu maksusitoumuksilla. Nykyisessä toimintamallissa asiakkaan mahdollisuudet valita palveluntuottaja sekä vaikuttaa peruukin malliin, materiaaliin ja muihin ominaisuuksiin ovat olleet rajalliset. Jos palvelu järjestetään maksusitoumuksella, asiakas ei voi lähtökohtaisesti täydentää hankintaa omalla maksullaan saadakseen tavanomaista tasoa kalliimman peruukin. Palvelusetelimallin on arvioitu lisäävän erityisesti asiakkaiden valinnanvapautta ja mahdollisuuksia huomioida yksilölliset ja esteettiset tarpeet nykyistä joustavammin.

Peruukkipalvelun järjestämistapaa on tarkasteltu osana perusterveydenhuollon apuvälivälineiden hankinnan valmistelua ja palveluntuottajien kanssa käytyä markkinavuoropuhelua. Valmistelussa palveluseteli on arvioitu tarkoituksenmukaiseksi tavaksi järjestää peruukkipalvelu. Palveluseteli mahdollistaa palveluntuottajien jatkuvan hakeutumisen palveluun ja asiakkaalle palveluntuottajan valinnan hyvinvointialueen hyväksymien palveluntuottajien joukosta.

Palveluseteli

Palvelusetelillä edistetään sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien valinnanvapautta ja mahdollisuuksia hankkia tarvitsemiaan palveluita yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009, palvelusetelilaki) 1 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelien tarkoituksena on lisätä asiakkaan ja potilaan valinnan mahdollisuuksia, parantaa palvelujen saatavuutta ja edistää hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen sekä sen elinkeinotoimen ja yksityisten palvelujen tuottajien yhteistyötä.

Palveluseteli on yksi vaihtoehto, jolla hyvinvointialue voi järjestää palveluja asiakkaille. Palvelusetelillä asiakas voi itse

valita palveluntuottajan, jonka hyvinvointialue on hyväksynyt määriteltyjen laatu- ja muiden kriteereiden mukaisesti. Hyvinvointialue ei ole asiakkaan ja palveluntuottajan välisen sopimuksen osapuoli. Asiakkaan ja palveluntuottajan väliseen sopimussuhteeseen sovelletaan palvelusetelilain lisäksi kuluttaja- ja sopimusoikeuden säännöksiä ja oikeusperiaatteita.

Hyvinvointialueen on selvitettävä asiakkaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin käytön periaatteet, palvelusetelin arvo sekä omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus.

Palvelusetelin arvo määräytyy asiakkaalle määritellyn peruukkiluokan perusteella, ja sen tulee kattaa kyseisen luokan vähimmäisvaatimukset täyttävä tavanomainen peruukki sekä siihen kuuluvat palvelut. Asiakas voi halutessaan valita kalliimman peruukin tai lisäominaisuuksia ja maksaa palvelusetelin arvon ylittävän osuuden itse.

Toteutusmalli

Peruukkipalvelun palveluseteli toteutetaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen käytössä olevassa palvelusetelijärjestelmässä. Palveluntuottajat hakeutuvat järjestelmässä palvelusetelituottajiksi ja sitoutuvat noudattamaan peruukkipalvelun palvelusetelikäsikirjaa. Hyvinvointialue hyväksyy palvelusetelituottajiksi kaikki palvelusetelilain ja palvelusetelikäsikirjan mukaiset hyväksymisen edellytykset täyttävät palveluntuottajat.

Palvelusetelin käyttöönotto mahdollistaa uusien palveluntuottajien liittymisen palveluun joustavasti ilman erillistä kilpailutusmenettelyä. Palvelusetelipalveluun hakeutuminen on jatkuvaa, ja hyvinvointialue voi hyväksyä uusia vaatimukset täyttäviä palveluntuottajia palvelun voimassaoloaikana. Palvelusetelituottajien hyväksymistä koskevat vaatimukset määritellään palvelusetelikäsikirjassa palvelusetelilain 5 §:n mukaisesti.

Palvelusetelipalvelu muodostuu neljästä peruukkiluokasta. Hyvinvointialue arvioi asiakkaan peruukin tarpeen ja määrittelee asiakkaalle hänen yksilöllistä tarvettaan vastaavan peruukkiluokan. Luokat eroavat toisistaan muun muassa peruukin rakenteen, materiaalien ja muiden yksilöllisen tarpeen edellyttämien ominaisuuksien perusteella. Luokkien tarkemmat vähimmäisvaatimukset määritellään peruukkipalvelun palvelusetelikäsikirjassa.

Palveluseteli voidaan myöntää seuraaviin neljään peruukkiluokkaan:

1. perusmalliset peruukit,
2. erityistarpeisiin soveltuvat peruukit,
3. vaativiin erityistarpeisiin soveltuvat peruukit, sekä
4. vaativimpiin yksilöllisiin tarpeisiin valmistettavat peruukit.

Palvelusetelin arvon määrittelyn perusteet

Peruukkipalvelun palvelusetelien arvoiksi esitetään:

peruukkiluokka 1: 250 euroa
peruukkiluokka 2: 500 euroa
peruukkiluokka 3: 1000 euroa
peruukkiluokka 4: 1450 euroa

Palvelusetelien arvot sisältävät kulloinkin voimassa olevan arvonlisäveron.

Palvelusetelien arvojen määrittelyssä otetaan huomioon eri peruukkiluokille asetettavat vähimmäisvaatimukset, palveluun sisältyvät sovitus- ja viimeistelypalvelut, markkinoilla olevien palvelujen ja peruukkien hintataso sekä palvelun saatavuuden turvaaminen. Arvon tulee olla sellainen, että asiakas voi hankkia sillä hänelle määriteltyä peruukkiluokkaa ja yksilöllistä tarvetta vastaavan tavanomaisen peruukin ilman omavastuuosuutta.

Palvelusetelin arvon ylittävä osuus jää asiakkaan maksettavaksi vain silloin, kun asiakas valitsee omasta tahdostaan hänelle määriteltyä tavanomaista tasoa kalliimman peruukin tai sellaisia lisäominaisuuksia, jotka eivät ole hänen yksilöllisen apuvälinetarpeensa kannalta välttämättömiä. Palveluntuottajan on ilmoitettava asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä palvelun kokonaishinta, palvelusetelin arvo ja asiakkaan maksettavaksi jäävä osuus.

Palvelusetelien arvojen valmistelussa hyödynnetään markkinavuoropuhelussa saatuja hintatietoja, muiden hyvinvointialueiden palvelusetelien vertailutietoja sekä nykyisestä toimintamallista saatavia kustannustietoja. Palvelusetelien arvoja ja niiden riittävyyttä seurataan palvelun käyttöönoton jälkeen. Arvoja voidaan tarkistaa palvelun saatavuuden, laadun, kustannuskehityksen ja markkinatilanteen perusteella.

Peruukkipalvelun asiakasmääräksi arvioidaan noin 150 asiakasta vuodessa. Palvelusetelillä järjestettävän peruukkipalvelun vuosikustannusten arvioidaan olevan noin 110 000 euroa. Palvelusetelin käyttöönotolla ei arvioida olevan olennaista vaikutusta palvelun kokonaiskustannusten tasoon nykyiseen järjestämistapaan verrattuna. Kustannusarvio

perustuu vuonna 2024 myönnettyjen peruukkien toteutuneisiin kustannuksiin sekä HUSilta 1.1.2027 liikkeenluovutuksella siirtyvän toiminnan arvioituun vaikutukseen. Toteutuvat kustannukset riippuvat asiakkaiden jakautumisesta eri peruukkiluokkiin, vahvistettavista palvelusetelien arvoista sekä palvelusetelin käytön laajuudesta.

Asukas- ja asiakasosallisuuden toteutuminen valmistelussa

Peruukkipalvelun palvelusetelin valmistelussa on hyödynnetty palveluntuottajien kanssa käytyä markkinavuoropuhelua sekä hyvinvointialueen apuvälinepalvelujen ammattilaisten kokemuksia nykyisestä toimintamallista.

Palveluntuottajien kanssa käydyssä markkinavuoropuhelussa on käsitelty peruukkipalvelun järjestämistapaa ja palvelusetelin soveltuvuutta palvelun toteuttamiseen. Markkinavuoropuhelussa mukana olleet palveluntuottajat ovat suhtautuneet palvelusetelimalliin myönteisesti.

Palvelusetelimalli lisää asiakkaan mahdollisuuksia valita palveluntuottaja ja hänen yksilöllisiin sekä esteettisiin tarpeisiinsa sopiva peruukki. Samalla hyvinvointialue määrittelee asiakkaan tarpeen perusteella sen peruukkiluokan ja palvelukokonaisuuden, jonka palvelusetelin arvon tulee kattaa kokonaisuudessaan. Malli yhdistää näin asiakkaan valinnanvapauden ja hyvinvointialueen vastuun asiakkaan tarpeeseen soveltuvan lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen järjestämisestä.

Jatko

Palveluseteli on Suomessa jo vakiintunut järjestämistapa peruukkipalveluille. Valmistelussa tehdyn kartoituksen perusteella noin puolet muista hyvinvointialueista tarjoaa peruukkipalvelua palvelusetelillä. Mallin käyttöönotto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella vahvistaisi asiakkaiden valinnanvapautta ja mahdollistaisi palveluntuottajaverkoston joustavan kehittämisen.

Peruukkipalvelun palveluseteli tukee hyvinvointialueen strategisia tavoitteita lisäämällä asiakkaan valinnanvapautta ja mahdollisuuksia vaikuttaa oman palvelunsa toteutukseen. Asiakas voi valita hyväksytyn palveluntuottajan ja halutessaan hankkia omalla kustannuksellaan esimerkiksi peruukin pituuteen tai muihin henkilökohtaisiin mieltymyksiin liittyviä lisäominaisuuksia.

Palvelusetelin käyttöönoton jälkeen seurataan erityisesti palvelujen saatavuutta, hyväksyttyjen palveluntuottajien

määrää, asiakkaiden jakautumista eri peruukkiluokkiin ja palvelusetelien arvojen riittävyyttä. Seurannan perusteella arvioidaan tarvittaessa palvelusetelien arvojen, peruukkiluokkien vähimmäisvaatimusten ja palvelusetelikäsikirjan ehtojen muutostarpeita. Asiakas- ja palveluntuottajapalautetta hyödynnetään palvelun jatkokehittämisessä.

Toimivalta

Hallintosäännön 42 §:n kohdan 13 mukaan aluehallituksen tehtävänä on päättää palvelujen järjestämisen periaatteista hyvinvointialuestrategian mukaisesti sekä kohdan 44 mukaan päättää palvelusetelin käyttöönotosta

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria